

VASÁRNAPI KÖNYV

Modern kínai gyorsvonat a Nagyfal tövében lévő egyik állomáson.

ELŐFIZETÉSI DÍJA: 1 ÉVRE 6 P, FÉL ÉVRE 3 PENGŐ. — 1 SZÁM ÁRA 12 FILLÉR.

1934. II. félév 1.

XXIV. évfolyam

UTAZÁS A MAI KÍNÁBAN

— *Teher szállítás és személyforgalom. — A kínai vasutak. — Az autobusz térhódítása. — A kínai vendégfogadó. — A repülőközlekedés. —*

A hatezer éves ország, Kína, amely mindeddig mozdulatlanul, rendületlenül állta az idők viharát, miközben hatalmas birodalmak alakultak át vagy roppantak az idők folyamán össze körülötte, most maga is átalakulóban van. A mozdulatlanság mintaképét, az óriási sárga birodalmat is elkapta a fejlődés, az átalakulás láza s viszi egyelőre rögzös, nehéz, zökkenőkkel teli úton előre, több mint két évtized óta. Ma még ennek az útnak végét senki nem látja, senki nem tudja, mi lesz Kínából. Ezidő szerint a hatalomra vágyó tábornokok martaléka, akik makacsul vívják egymás ellen önző harcaikat. A belső harcok és az azokkal kapcsolatos banditavilág azonban, bármilyen hosszú ideig tartanak is, csak átmeneti események. Megnehezítik ugyan Kína sorsának kibontakozását, de meg nem akadályozhatják. Lehet, hogy a nagy sárga birodalom darabokra szakad, lehet, hogy Japán fennhatósága alá kerülnek kínai embermilliók, ami igen nagy veszedelmet jelentene a fehér emberfaj számára, de éppen úgy lehető, hogy az orosz tanácsköztársaság befolyása alá kerül, hiszen ma már a 450 millió kínai közül 70 millió a kommunista papíron, a valóságban pedig mindenre kapható, nyomorgó, elégedetlen ember. Ugy látszik, Amerika inkább belenyugodnék a kínai tanácsköztársaság kialakulásába, mint abba, hogy Japán szervezze meg a kínai embermilliókat. Mert ebben az esetben Kína kapuja örökre becsapódnék a fehér ember gyáripára előtt s a sárga veszedelem a sok milliós sárga hadsereg alakjában állan-

dóan fenyegetné a fehér fajt. Utána a nemzetek háborúja helyett valóban a fajok háborúja következne. Ma ez a veszedelem nem áll a küszöbön, de hogy egyre jobban előtérbe nyomul s hogy a világtörténelem legközelebbi nagy, megoldandó kérdései közé fog tartozni, mindinkább kétségtelenné válik.

A milliós kínai tömegeknek természetesen sejtelmük sincs minderről. Őket ide-oda taszítják az események aszerint, amint Japán vagy orosz kezek irányítják azokat. De, hogy forr és átalakul ott a régi világ, azt már a világosabb fejű kínaiak is látják, ha nincsenek is beavatva a világpolitikába.

Egy ország népét utazás közben lehet legjobban megismerni. Kína azonban óriási nagy, akkora, mint egész Európa s az utazónak jól meg kell választania az irányt, ha csak felületesen is meg akarja ismerni. Leghelyesebben utazik itt az, aki a Csendes-óceán partjáról a Jangcse-kiang folyón személyszállító gőzbárkával vág neki Kína belsejének. A Jangcse-kiang torkolatánál lévő S a n g h a i, a nagy modern kikötőváros felhőkarcolóival, idegen kolóniáival, sok kilométer hosszúságba elnyúló gyáraival, raktáraival, kikötőműveivel nem jellemző Kínára. Inkább keleten lévő amerikai, mint kínai város hatását kelti. De a lassan hömpölygő nagy folyó, amit a kínai egyszerűen csak »Kiang«-nak (folyó) mond, igazán kínai. A közepén haladva fölfel, olyan nagy, hogy az első nap nem igen lehet látni a partjait. Később természetesen keskenyedik s a partokat szegélyező bambuszbokrok közül elő-

zöldelnek a rizsföldek, láthatóvá válnak a falvak szalmával födött vályogházai. A rizsföldeken kék vászonruhát viselő parasztok szorgoskodnak hosszúnyelű kapáikkal vagy bivalyfogatú faekéikkel. A folyó partján kerek vízemelőkkel meregetik a vizet földjeik öntözésére. Szemközt a folyón a vízi járművek minden fajtája látható: gőzbárkák és különböző nagyságú vitorlások, a dzsunkák. Ezek az ország belsejének termékeit hozzák, némelyik 2 ezer kilométer távolságból, a nagy Jangcse-zuhatagtól, ahol a folyó rövid távolságon 500 méter magasból zuhan alá éles sziklák között. De vannak tapasztalt hajósok, akik még ezen a veszedelmes útszakaszon is átvezetik dzsunkáikat. A gőzbárkák sokszor több teherhajót cipelnek magukkal, rendszeresen valamelyik mellékfolyóból vagy csatornából. Mert Kína folyóit csatornák hálózata köti össze s a teherszállítás, meg a személyforgalom legnagyobb része is a vízi utakon bonyolódik le. A kisebb vizeken evezőkkel vagy hosszú botokkal hajtják a bárkákat vagy a parttól ökrökkel, szamarakkal, vagy kulikkal vontatják.

Bár a közlekedés Kínában elsősorban vízi utakon történik, mindenható mégsem lehet vízen eljutni. Ilyenkor a vasútra szorul az utazó, ami azonban már éppenséggel nem megbízható járómű. A fővonalakon ugyan gyorsvonatok közlekednek époly pontosan, mint Európában, de a mellékvonalakon való utazás inkább találomra megy. Itt már rendszerint csak nyitott teher- vagy a legjobb esetben piszkos, kopott harmadosztályú kocsikon lehet utazni. Ha ugyan egyáltalán lehet utazni. Mert amikor katonai műveletek folynak, nem lehet. A katonaság ilyenkor lefoglal a maga számára minden járóművet. De egyébként sem nagy öröm európai kényelemhez szokott embernek utazni ezeken a ritkán

közlekedő mellékvonalakon. A kocsik zsúfoltságig megtelnek utasokkal. Ha a kocsinak teteje van, akkor a tetőt is roskadásig ellepik. Legnagyobb részük földműves, akik a kényelmetlenséget föl sem veszik, megszokták, vidámak, jókedvűek. Csak itt-ott tűnik elő köztük egy-egy állig fölfegyverzett katona, rongyos csukaszurke ruhában, mint a komor jelen s a bizonytalan jövő jelképe. Egyébként még a fedélen, veszedelmes helyzetekben utazóknak sincs okuk a rettegésre, mert a vonatok menetsebessége alig 30 kilométer óránként. Azonban még ilyen vonatot sem sokat lehet találni Kínában. Nem is igen érzik hiányát, mert, ahol nincs vasút, ott ma már Kínában is mindenütt autobuszon lehet utazni. A tengerparti vidékeken és a déli tartományokban újabban sok jó kövezett utat építettek s minden nagyobb várost érint autobusz. Az északi tartományokban azonban feltűnően rosszak az utak. Kövezetlenek, jó időben porosak, esőben sárosak, pedig a forgalmuk igen élénk. Az autobuszok alig tudnak haladni a sokféle járműtől. Cammogó ökröszekerek, kékernyős, kis számárfogatok, gyapotbálákkal vagy lisztel megrakott szamarak, teherhordó kulik csapatai, posztócipőben menetelő katonák nyüzsgőnek, torlódnak a rossz, de többszáz kilométer hosszú utakon. Látható néha egy-egy tömzsi, erős kis lovon nyargaló földesúr, akit a szolgálja számárháton követ, vagy a személyszállító taliga, amit kuli húz, aki rossznéven veszi utasától, ha kiszáll s gyalog megy a lehetetlenül rossz útrészeken, pedig a szegény kuli alig 1 pengőt kap naponta nehéz munkájáért. Az utak mellett mindenütt rizs, köles, búza, elhúzódva végeláthatatlan messzeségekbe. A falvak különös, meglepő látványt nyújtanak. Mindegyik, még a legkisebb s a legszegényebb is fallal van körülvéve a banditák ellen. A banditák vagy a katonák — s a

kettő majdnem egyet jelent — éjjelenként szoktak portyázni. Ezért éjszaka senki se mer a falakon kívül maradni. Este bezárják a kapukat, amelyeknél egész éjjel őrség vigyáz, hogy váratlan támadás ne érhesse a falut.

Az autobusok a rossz utakon alig 15 kilométer sebességgel haladnak óránként. A vázuk kínai készítmény. Nem rugóztak, a kemény fapadok ugyancsak próbára teszik az utasok edzettségét. Rendszeren tömve vannak ezek is a falusiakkal és mindenféle cókmojkukkal. Nagy a tolakodás a fől szálló helyeken, a híres kínai udvariasságnak nyoma sincs ilyenkor. Vad közelharc folyik egy-egy helyért, amely még üresnek tekinthető.

A kínai vendégfogadóval szemben valami nagy kényelmi igényeket nem szabad támasztani. Észak-Kínában a vendégfogadó, mint a házak általában, agyagból vagy téglából készült egyemeletes épület. Földszinten van a tulajdonos lakása, a konyha s az istálló az utasok állatai számára. Az épület többi részét a vendégszobák foglalják el, ha ugyan megérdemlik ezek a vendégszoba nevet. Mert rendszeren egészen üresek, nincs bennük semmiféle bútor. Az egyik sarokban azonban van mégis valami, a fekvőhely, a »Kang«, amely félméter magas, 2 méter hosszú s téglából van. Belül üres. Télen szalmával vagy szárított trágyával töltik meg, ezt meggyújtják s így fűtik. A tűz azonban nemcsak nagy meleget ad, hanem nagy füstöt és rettenetes bűzt is. Kémény nincs, a szobának legtöbbször ablaka sincs, elképzelhető hát, mi lehet az ilyen szobában. Nyáron meg a moszkító kónozzák meg az utast. A kínai vendéglős az idegennel szemben nagyon bizalmatlan, ha csak az utas át nem nyújt neki egy névjegykártyát. A névjegy valósággal varázsszer az idegen számára Kínában, megfizethetetlen szolgálatokat tehet neki. Ha az idegen egy kínainak

megmutatja a névjegyét, azonnal barátságossá válik vele szemben, még akkor is, ha nem tudja elolvasni a latinbetűs névkártyát. Ugy látszik, az írott betű iránt való nagy tiszteletnek egyik különös hajtása ez. Akinek elegendő névjegykártyája van, biztos lehet benne, hogy mindenütt barátságosan fogadják.

A vendégszoba ára nem mondható nagyinak, körülbelül 20 fillér egy éjszakára s ezért még gyapottakaró s egy petróleumlámpa is jár a vendégnek. Ha azonban sok vendég van, a fogadós minden szobába annyit rak be, amennyi csak elfér. Étkezni elég jól lehet ezekben a fogadóknak. Az ízletes mártásokkal tálalt rizsételeken kívül kölesből készült makaróni, amelyet főzelékekkel szoktak adni, kukoricalisztból készült sütemény a szokásos ételek. A hús mindenféle formában fényűzést jelent s csak ünnepélyes alkalmakkor tálalják. Kitűnő szomjúságotlító italuk a zöld tea, amelyhez olykor egy pohár rizspálinkát adnak. Az evőpálcákkal ügyetlenkedő idegennen, aki villához és késhez szokott, a bennszülöttek jól szoktak mulatni.

A hegyes vidékeken a banditák miatt manapság nem tanácsos az utazás katonai kíséret nélkül. Ujában repülőgépek segítségével lehet elkerülni ezt a veszedelmet. Egyik német társulat utasszállító repülőgépjáratokat tart fenn, különösen a hegyvidékek fölötti irányokkal s ma már 4 óra alatt lehet megtenni az utat a hegyek fölött, amely eddig öszvéreken 3 hétig tartott. A társulat egész Kínában szeretné meghonosítani a repülőközlekedést. Egyre jobban szervezi légi útvonalait s a várakozás ellenére a kínaiak elég gyorsan megbarátkoznak a repüléssel. A társulatnak további terve az, hogy vonalait Turkesztánban és Szibérián át egészen Európáig kiterjeszti.

A TENGER VÁNDORA: AZ ALBATROSZ

— *Az albatroszok pompás, gyors, kitartó repülők, kitűnő úszók. — A szárazföldön esetlenek. — Nagyon falánkok. — Csak a költés idején tartózkodnak szárazföldön s ilyenkor társas életet élnek. —*

Az albatroszok nagy, erőteljes madarak, rövid, izmos nyakkal, nagy fejvel s a fejnél hosszabb, oldalt összenyomott, élesszélű, végén görbült csőrrel. Tollazatuk keskeny, sötétbarna vagy fekete szárnyukat kivéve, fehér. A fiatalok sötétbarnával ívesen csikozottak. Háromujjú lábuk rövid, erős, vörhenyesen sárgásfehér vagy fekete s ujjaik között úszóhártya van. Csőrük halványpiros, szemük sötétbarna, szemhéjuk halványzöld. A legnagyobbnak, a k ö z ö n s é g e s a l b a t r o s z n a k testhossza még az 1 métert is meghaladja. Kiterjesztett szárnyainak hossza 3—4,2 méter. Ez a leghosszabb szárnyú madár.

Az albatroszok a déli földgömb világtengerein tanyáznak a déli sarktól az egyenlítőig, de előbukkannak a tengeren mindenütt. Amerika legdélibb és legészakibb részén is találkozunk már velük. Ők a tenger kószáló vándorai. A költési időt nem tekintve, állandóan úton vannak, körülropkodik az egész földgolyót. Az ivadékokról való gondoskodás mégis a déli félgömb lakatlan, korál és vulkán-szigeteihez köti őket, s ezek környékén élnek legnagyobb számban.

Amilyen esetlenek a szárazföldön, éppolyan könnyedén mozognak a levegőben és a vízen. Minden megfigyelő gyönyörködve írja le röptüket, amely olyan, mintha valami láthatatlan erő vinné őket a levegőben. Ha már nekilendültek, alig rebben egyet-egyet hosszú szárnyuk. Szélcsendben 5 percenként, viharban 7 percenként csap egyet a szárnyával. Röptük gyors, kitartó és kecses. Néha egyik oldalról

a másikra dülve szelik a levegőt, olykor leereszkednek s a hullámok fölött húznak el, mintha meg akarnák nedvesíteni szárnyaik hegyét. Aztán ismét felroppennek a magasba. Bámulatol gyorsan röpködnek. Csak az imént voltak a hajó fölött s néhány perc múlva végtelen messze már csak kicsiny pontnak látszanak. Repülőerejük minden más madárnál nagyobb. A leggyorsabb hajót is követni tudják napokon át, éjjel-nappal. Egyszer egy elfogott és kátránnyal megjelölt albatrosz 6 nap és 6 éjszaka a fáradtság legkisebb jele nélkül követett szüntelenül egy gyors hajót. Néha csendes időben leszállnak a habokra s pihengetnek a vízen. Mint a vitorlás hajó, olyan ügyesen használják ki a szél erejét. Csak nagyon erős viharok elől menekülnek el.

Látásuk kitűnő. Ha zsákmányt pillantanak meg a vízen, leszállnak s úszva szerzik meg a prédát. A vízen éppoly biztosak mint a levegőben. Kitűnő és gyors úszók, olyan könnyedséggel lebegnek a víz felszínén, mint a dugó. Viz alá csak olyankor buknak, ha magasból csapnak le, ami ritkán történik s ilyenkor is legfőljebb csak 8 másodpercig maradnak víz alatt. A fölszállás a vízről már nehezebb, különösen szélesöndes időben. Mindig szél ellen szállnak föl, szárnyaikat csapkodva, nekifutnak s megfelelő lendület után emelkednek föl úgy, mint a vízrepülőgép. Szárazföldön nagyon ügyetlenül, nehézkesen, düllöngélve mozognak. Egy természetudós megfigyelése szerint a foglyul ejtett albatrosz a hajó fedélzetén tengeribetegséget kapott. Hangja

kellemetlen krákogás. Ha dühös, csőrével kelepel, mint a gólya. Dühében különben sebeket is osztogat erős csőrével.

Nagyon falánk az albatrosz, gyorsan emészt, sok táplálékra van szüksége. A víz felszínén úszkáló lágytestűek, főleg tintahalak alkotják

hogy kisebb viharmadarak zsákmányra tettek szert, rögtön rájuk csapnak s elkergetik őket a prédáról, csak úgy, mint a királykondor a döggeszelyű társait a szárazföldön.

Táplálékot szerezni csak csöndes időben tud. Viharban nagyon megéhezik s különösen ilyenkor szokta

Fészkelő albatroszok telepe a tengerpartmenti szigeten.

főtáplálékát. Halat nem igen fog, csak a hullámok hátáról szedegeti össze táplálékát. De nem veti meg a döglött halakat s más tengeri állatok hulláit sem. Megfigyeltek már bálna hulláján lakomázó albatrosz-sereget is s amikor feléjük néhány matróz közeledett, az albatroszok egyáltalán nem törődtek a jövevényekkel, annyira el voltak merülve a falatozás örömeibe. Ha a magasban röpülve észreveszik,

követni a hajókat, mert azt tapasztalta, hogy a hajókról sok hulladék kerül a vízbe. Falánksága következtében könnyen fogságba ejthető. A hajókról horoggal szoktak rá halászni. A hosszúzsinegű horogra szalonnát vagy húsdarabot tesznek családoknak. Mivel a horog csak csőrének szaruanyagába akad, a horogra kerülés nem okoz neki fájdalmat. Annyira mohó és elővigyázat nélküli, hogy vihar után,

ha nagyon éhes, egymásután 6—8-szor meg lehet fogni. Még véres a csőre, de már megint bekapja a csalétket. Az embertől nem fél, mert nem ismeri. Életének legna-

borgatja fészket, harciasan vagdalkozik a csőrével.

Eleségszerzéssel s röptellessel telik el az albatroszok napja. Olyan, mintha nyugalomra nem is lenne

A feketelábú albatrosz fiókájával.

gyobb részét levegőben s vízben meg lakatlan szigeteken tölti, úgy-hogy az emberrel nincs semmiféle érintkezése, s ha találkozik vele, nem menekül előle, engedi, hogy megfogja, megsimogassa. Csak a fiókák kikelése idején válik bizalmatlanná. Ilyenkor, ha valaki há-

szükségük s teljesen elég nekik egy-egy rövid pihenő a ringó hullámokon. Nappali madár ugyan, de — amint azt a hajókról megfigyelték — az éjszakai repüléstől sem idegenkedik, a hajókat hámulatos kitartással követő albatrosz. Elfogásuk inkább csak sport a mat-

róznak s a hajó utasainak, mert az albatrosz húsa nagyon rágós és halzsírszága miatt is ehetetlen. A tengerészek csak végszükségben eszik meg. Ilyenkor tengervízben főzik 24 órán át s hogy a kellemetlen mellékízt elvegyék, ugyanennyi időre szelnek, viharznak teszik ki.

Ez a nagy madár olyan szívós életű, hogy alig lehet megölni. A matrózok hogy elpusztítsák, szöveget vernek a fejébe, de némelyik madár szöggel a fejében is elmenekül.

A költés idején lakatlan szigeteken társas életet élnek. Másrok is lehet ugyan csoportosan együtt látni őket, de ezek nem igen törődnek egymással. A költés néhány hétig, legfőképpen egy hónapig tart s ilyenkor ezerszámra fészkelnek a Csendes-óceán elhagyott szigetein. Az árvíz sokszor előnti a szigeteket s ilyenkor ezerszámra pusztulnak el az albatroszok fészkei. A nőstény csak 1 tojást rak a fészekbe, a köl-

tést a párok fölvaltva végzik s az egyik alig akarja átengedni helyét a másiknak. A költés idején is szorgalmasan látogatják a tengert. Egy- más fészket is meglátogatják s ha nincs egyéb dolguk, táncolnak. Tán- cuk valószínűleg az udvarló kedves- kedésből fejlődött ki. Rendszeren a szomszédok keresik föl egymást s fejüket hajtogatva, csőrükkel csip- kedve hívják föl egymást táncra. A tánc abból áll, hogy kotyogva s nyöszörögve hajladoznak egymás felé s forgolódnak egymás körül. Kettő rendszeren, illedelmesen tán- col, de ha többen vesznek részt benne, akkor elfajul, izgatott, ren- detlen zűrzavarrá válik. Sokszor egész éjszaka, holdvilág mellett, szünet nélkül táncolnak, ilyenkor észrevétlenül, egészen közel lehet menni hozzájuk, de ha észreveszik az embert, szétrebbenek, mint a csinytevésen kapott, szegyenkező gyerekek.

MUNKAHADSEREG AZ AMERIKAI ERDŐKBEN

— *A legnagyobb nemzeti pazarlás: a munkanélküli- ségbe való belenyugvás. — Az Egyesült Államok kormánya 340 ezer munkanélküli fiatalembert küldött ki az erdők rendbehozására. — A munkások teljes ellátást kapnak és 30 dollár fizetést havonta. —*

Nehéz gazdasági évek azelőtt is voltak. A régebbi időkben szinte meglepő szabályossággal minden 32. vagy 33. év nehéz esztendő volt, amely válságos helyzetbe hozta úgy a vállalatokat, mint a munkásságot. Pénzszűke támadt, eladni nehéz volt, a termelés akadozott, a gyárak tömegével bocsátották el a munkásokat. A szakértők azzal magya- rázták a dolgot, hogy áruhalmozódás támadt, a termelés tempója túlságosan nagy lett, túlnőtt a fo- gyasztás lehetőségem. De régen az ilyen nehéz idők nem tartottak so-

káig. Egy év alatt maguktól ki- küszöbölődtek a bajok. A termelés és a fogyasztás kiegyensúlyozódott s a világgazdasági helyzet vissza- zökkent a régi kerékvágásba.

Mindenki azt gondolta, hogy ilyen természetű lesz az a gazdasági vál- ság is, amely a világháborút követő rövid föllendülés után állt be az európai országokban 1928-ban. A szakértők ugyan már egy fél év mulva jósolgatták a türelmetlen emberiségnek, hogy elértük a mély- pontot, amely után bekövetkezik a lassú javulás. A jóslás azonban nem

vált be. A helyzet egyre rosszabbodott s a legszembetűnőbben a munkanélküliek ijesztő növekedésében nyilvánult meg. A munkanélküli milliók kiestek a vásárlók, fogyasztók közül, ami még inkább emelte a bajt s a termelést még inkább csökkenteni kellett. Kiderült, hogy a mostani világgazdasági válságnak súlyosabb okai vannak, mint a régebbieknek. A nemzetek a világháború füstjétől elvakulva egymás gazdasági megsemmisítésére törnek és a fegyveres háborút gazdasági

A rövid föllendülés idején Hoover, az Egyesült Államok elnöke egyszer bizakodóan azt a kijelentést tette, hogy Amerikában ezentúl mindig szép idő lesz, nem is lesz szükség esernyőre. Ezzel képletesen azt akarta kifejezni, hogy a jólét, a gazdasági fejlődés örökké fog tartani. Hamarosan beborult azonban az ég Amerika fölött is. A gazdasági világválság hullámai 1929. végén rászakadtak Amerikára is. S mivel az Egyesült Államok ipara, termelési rendszere a legfejlettebb

A munkahadsereg egyik tábora az erdőben.

háború alakjában folytatják. Az eszeveszett, kegyetlen és tarthatatlan békediktátumok állandóan új háborúk rémével fenyegetnek s a nemzetek az új háborúk lehetőségére számítva s e miatt aranyukat féltve, mind csak eladni akarnak, vásárolni nem. Ezzel szétépték a világkereskedelem nagyszerűen kiépített, hatalmas szervezetét, amely lehetővé tette a munkás nemzetek boldogulását, fejlődését. A nemzetek önellátásra, a világkereskedelemből való kikapcsolódásra rendezkednek be, ami az első pillanatra képtelenségnek látszik, alapjában véve azonban szükséges következménye a gyűlöletté fokozódott általános bizalmatlanságnak.

s újabb, még nagyobb fejlődésre volt beállítva, a válság ezt az országot rázta meg legjobban. A munkanélküliek száma a múlt évben már 17 millióra növekedett. A legnagyobb tékozlás, amelyet egy ország elkövethet, a belenyugvás a munkanélküliek tétlenségébe. Minden értéket a munka teremt s a munkáskezek megállása egyértelmű az értéktermelésről való lemondással. A munkanélküliség, amelyel Anglia és Németország kísérletezett, inkább belenyugvást jelentett a lehetetlen helyzetbe, mintsem igazi segítséget. Amerika hamarosan belátta, hogy a munkanélküli segélyekkel nem sokra megy s a múlt év tavaszán, amikor már igen

válságos lett a helyzet, kiadták a jelszót, hogy a munkanélkülieket, legalább a fiatalokat, munkába kell állítani szükségmunkák elrendelésével. Legégetőbb szükség volt a munkáskezetre az óriási kiterjedésű állami erdőkben s a védett területeken, az állami parkokban, amelyekben a sokféle növénybetegség, a rovarok, az általános elhanyagoltság s a tűzvészek mérhetetlen károkat okoztak. Az erdőségekben az évi kárt csak százmilliókkal lehet kifejezni. Egyedül az erdőtűzzel által okozott évi kárt 62 millió dollárra becsülik. Így született meg az eszme, hogy a fiatal munkanélkülieket erdei munkába kell beállítani. A múlt év március 31-én hozták meg a törvényt a *P o l g á r i m u n k a h a d s e r e g* (Civilian Conservation Corps) föllállításáról s 17 nappal később már elindult az első, 200 fiatalemberből álló csapat a virginiai erdőkbe. A csapatok száma hamarosan 1552-re emelkedett s 340 ezerre az erdei munkára alkalmazott fiatalok száma, akikhez még 8 ezer indián járul, akik az indiánok számára főtartott területeken végeznek erdei szükségmunkát. Ez a nagy munkahadsereg, tervszerűen elosztva az ország minden részébe, 47 államban, sátoztáborokban lakik az erdőkben s jól megszervezett táboraikból, mint központokból 600 acre (1 acre : 0.4 hektár) erdőterületre terjesztik ki munkájukat. A táborok a hadügyminisztérium gondja alatt állanak, ez látja el a munkásokat élelemmel, ruhával s ez fizeti őket. Minden munkás 30 dollárt kap havonta, amelyből hivatalosan 5 dollárt egyenesen családjuknak küldenek el, mert ezek a munkások mind munkanélküli családokból valók. A csoportvezetők havi 45 dollárt kapnak, helyetteseik 36 dollárt. A toborzást a munkaügyi minisztérium végzi, de felszerelésük, elszállításuk már a hadügyminisztérium föladata. A táborok munkáját a földművelésügyi minisztérium erde-

zeti osztályának szakemberei irányítják. A munkások a munka megkezdése előtt tájékoztató oktatásban részesülnek, ami munkakörükön túl is szélesíti ismereteiket.

A munkatáborok 55 különféle munkát végeznek az erdőkben. Ezek között a legfontosabbak : az erdők megtisztítása a fölösleges bokrok-tól s mindenféle gatzól, mérges növényektől, erdei utak, kocsutak és bidak építése, tűzoltóházak és megfigyelő tornyok föllállítása, rovarok irtása, a növényi betegségek terjedésének megakadályozása, a könnyen tüzet fogó korhadt fák és tuskók eltávolítása különösen az utak közeléből, a nem kívánatos fajta fák kivágása, értékes fák ültetése, magvak gyűjtése, a vízmosság megakadályozása egyszerű gáttakkal és fák ültetésével, a patakok, folyók, tavak partjainak, medrének megtisztítása, szabályozása, kirándulóhelyek létesítése, itt padok, strandfürdők és tűzhelyek föllállítása, jelzőtáblák alkalmazása, telefonhálózat készítése a tűzoltótornyok őrei számára, a veszélyeztetettebb helyeken tűzgátló, fátlán sávok húzása, az állami parkok rendezése.

A munkások legnagyobb része a városokból került ki. Sokan azt hitték, hogy a városi fiatalság az erdei munkára nem lesz alkalmas. Itt azonban kellemes csalódás érte a vezetőséget, mert a fiatal emberek megfelelő vezetés mellett nagy érdeklődést tanúsítanak mindenféle erdei munka iránt, sőt még a nagyközönségben is érdeklődés támadt az erdészlet iránt, mióta ez a nagyarányú munka megindult. Minden munkás tisztában van azzal, hogy bármilyen munkára is van beosztva, munkája nagy hasznára lesz az erdőknek, az állam egyik legjelentékenyebb vagyónállományának. A múlt tavasszal a munkahadsereg faültető osztálya 50 millió csemetét ültetett el az ország középső és déli erdőiben. A munkahadsereg 20 ezer

tagja a legértékesebb fenyőerdőket pusztító gombabetegség, a hólyag-rozsdá ellen vette föl a harcot. Körülbelül 20 millió acre fenyveserdőt pusztít ez a veszedelmes gombabetegség, amely európai eredetű. Megállapították, hogy ezt a növénybetegséget a szelid és a vad egres és ribiszkebokrok terjesztik. Ezért a fenyvesekből s tőlük 300 méternyi távolságban kiirtanak minden ilyen bokrot s az erdőtől másfél kilométer körzetben még a kertekben sem tűrik meg ezeket. Ez maga óriási munka, aminek keresztülvitele csak a munkahadsereg fölállításával vált lehetővé. Eddig 49 millió ilyen bokrot irtottak ki.

A védett területek, a nagy állami parkok rendbehozásán 200 tábor dolgozik. Itt a rendes erdei munkán kívül állandó jellegű épületeket is emelnek, turistaházakat, a virágok számára melegházakat, fürdőépületeket. Az ilyen munkálatok jelentékenyen emelik a látogatók számát. A kaliforniai Sequoia-parknak tíz évvel ezelőtt 30 ezer, 1933-ban 130 ezer látogatója volt. Körülbelül 3500 munkás dolgozik a régi csataterék rendbehozásán. Nem állítják őket vissza eredeti állapotukba, de legalább annyira rendezik, hogy az idegen is észrevegye, hogy ott valamikor nagy események játszódtak le. Három tábor azzal foglalkozik, hogy a folyókon menedékhelyet lé-

tesítenek a költöző madarak számára. Eddig három ilyen madárvédő területet készítettek az ország keleti részén, a madárvonulás útvonalán. A munkások igen nagy érdeklődést tanúsítottak a madarak élete iránt s egyre többet akarnak tudni róluk.

A táborok munkájáról a kormány havonta jelentést kap. Az eredmények igen kielégítőek. Ezekből néhány adatot említve, a munkatáborok a múlt évben 4 ezer kilométer erdei utat, 1'9 ezer kilométer hosszú szőlő kerítést, 1053 gátat és feltöltést, 6288 padot, asztalt, tűzhelyet, 843 szerszámházat, 3200 egyéb épületet, 13 ezer kilométer hosszú vízvezetékét készítettek és 9175 acre erdőt alakítottak át kirándulóhelyekké.

A földművelésügyi minisztérium erdészeti osztálya teljesen meg van elégedve a munkahadsereg teljesítményével s a vezetők egyhangú véleménye szerint nagy hasznára volt az erdőknek a munkahadsereg tevékenysége, amelynél nagyobb méretű erdei munkát nem ismer az erdők története. De javára vált az erdei munka a fiatal munkásoknak is, akik nemcsak keresethez jutottak, hanem megizmosodtak, szervezetük sokat fejlődött már néhány hónapi táborozás alatt is. Kenyérhez jutottak s megszerették az erdőt s vele együtt pedig az egész nagy természetet.

A TÜDŐBAJ GYÓGYÍTÁSA SEBÉSZI ÚTON

A légmell. — A sebészi beavatkozás a beteg tüdő-rész pihentetését akarja elérni. — Magyar sikerek. —

A tüdőtuberkulózis mindenütt, de nálunk különösen igen pusztító betegség. Ellene sokáig csupán a jó levegő és a megfelelő táplálkozás volt a fegyver s az orvos feladata mindössze arra szorítkozott, hogy

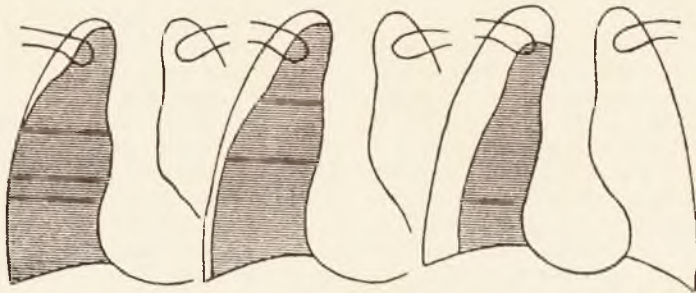
betegének testi, erőbeli állapotát a betegséggel szemben ellenállóvá fokozza. Később a különféle oltóeljárásokkal igyekeztek a szervezet ellentálló erejének növekedését elősegíteni, de arra, hogy a beteg

tüdőhöz sebészi késsel közeledjenek, egyelőre senki nem gondolt. A mellüreghez, a benne elhelyezkedő szívhez és tüdőhöz a legmerészebb operatőrök sem mertek hozzányúlni.

A múlt század végén azután a tüdőtuberkulózisban szenvedő betegeken tapasztalt bizonyos jelenségek rámutattak a gyógyításnak újabb lehetőségeire. Az orvosok ugyanis megfigyelték, hogy a beteg tüdő gyógyítását elősegíti az úgynevezett légmell kialakulása, vagyis az az állapot, amikor a megtámadott tüdő légzőcsövecskéi valahol átszakadnak, a mellüregbe levegő

gító külső hatás, amit magának a betegségnek említett állapota gyakorol a beteg tüdőre, mesterségesen is előidézhető s ezzel lehetővé válik a tüdőtuberkulózisnak közvetlen beavatkozással való gyógyítása.

Ezen az elgondoláson alapulnak a különféle sebészeti eljárások, amelyek mind azt akarják elérni, hogy a beteg tüdőt valami mesterségesen létrehozott nyomó hatással nyugalmi állapotba helyezték. Nagyon természetes, hogy a sebészeti beavatkozásra csak akkor kerül a sor, amikor a régi, de még mindig nem nélkülözhető gyógymód —

A »légmell« kialakulása. Ez az ábra azt mutatja, hogyan szűkül össze fokozatosan a beteg tüdő a mellüregbe vezetett nitrogéngáz nyomására (A vonalkázott rész a beteg tüdőfél).

tódul és kívülről nyomást gyakorol a tüdőre. Ilyenkor a beteg tüdő összeesik, a légzéstől kikapcsolódik, vagyis — ahogyan az orvosok mondják — nyugalmi állapotba jut. Ennek pedig az a következménye, hogy a beteg tüdőben képződő üregek (kavernák) és kóros góccok, tehát a tüdőnek betegség okozta sebei, könnyebben hegednek, megszersednek, ami a gyógyulást jelenti. Ugyancsak gyógyulást tapasztaltak olyan esetekben is, amikor a tüdőtuberkulózishoz mellhártyagyulladás is járult s a képződő izzadmány gyakorol nyomást a beteg tüdőre.

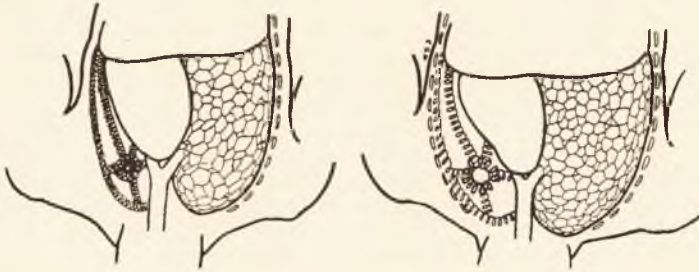
Ezek a tapasztalások vezettek rá a tüdővésznék sebészeti úton való gyógyítására. Az elgondolás az volt, hogy a gyógyulást előse-

aminek a jó táplálás, tiszta levegő, edzés, sok pihenés és a napfény a tényezői — nem segít. De van a sebészeti beavatkozásnak egy másik feltétele is, nevezetesen, hogy csupán abban az esetben szabad alkalmazni, ha a betegség a tüdőnek csak az egyik felét támadta meg. Az egyik tüdőfélnek a működésből való kikapcsolása ugyanis igen nagy megterhelést jelent a másik féltüdőre s ha a betegség már abba is befészkelődött, úgy az erősebb megterhelés csak elősegítené a betegség gyorsabb kialakulását. Ilyen esetben tehát a sebészeti beavatkozás nemhogy használna, hanem egyenesen ártana a betegnek.

Ezeknek a figyelembevételével ma már több sebészeti eljárást is

alkalmaznak az egyoldali tüdőtüberkulózis gyógyítására. Az egyik eljárás a mesterséges légmell előidézése. Ez abból áll, hogy a bordák közötti izmokon, tehát a mellüreg izomfalán hosszú csöves tűt szúrnak át s ezen keresztül megfelelő nyomókészülékből olyan gázt juttatnak a mellüregbe, amelynek nincs semmiféle káros hatása a belső szervekre. Ilyen közömbös gáz a nitrogén. A mellüregbe juttatott nitrogéngáz — akárcsak a természetes légmell esetében az átszakadt tüdőn át betóduló levegő — állandó nyomást

Ennek következtében a mellüreg lefelé megnagyobbodik, a tüdő tehát tágulhat s a levegő kívülről a szájon és orron át betódulhat (belégzés). Ha viszont a rekeszizom elernyed, akkor a boltozata felemelkedik, nyomást gyakorol a tüdőre és a levegőt kiszorítja belőle (kilégzés). A sebészek a tüdő gyógyítása kedvéért ennek az izomhártyának egyoldalú megbénulását idézik elő olyan módon, hogy azt az ideget, amely a beteg tüdő alatt lévő rekeszizomfelet kormányozza, elvágják. Ezzel az izomlemeznek ezt a felét működésen kívül helye-

Az első ábra azt mutatja, hogy a beteg baloldali tüdőben lévő kóros üreget (kavernát) a mellkas fala és a szövetek rugószerű húzására kifeszítve tartja. A második képen a bordák megcsonkítása után a mellkas fala besüpped, a feszültség megszűnik s a kaverna összeesik, amire a gyulladás megindul.

gyakorol a beteg tüdőre, ezzel a kavernákat összesajtolja, a beteg tüdőt pihenteti, aminek folytán megindul a gyógyulási folyamat. A mesterséges légmellet ismételt töltéssel hosszú ideig fenn lehet tartani s így a beteg tüdő állandóan olyan helyzetben van, amely mellett a kavernák és beteg góccok hegesedése, gyógyulása előrehaladhat.

Másik sebészeti eljárás annak az élettani ténynek az ismeretén alapszik, hogy a mellüreget alul, a hasüreg felé elhatároló izmos hártyának, a rekeszizomnak jelentős szerepe van a ki- és belégzésnél. Ha ez a boltozatos izomhártya, amely köröskörül a testüreg falához nőtt, összehúzódik, a boltozat ellapul.

Minthogy az így megbénított rekeszizom most már állandó nyomást gyakorol a beteg tüdőre, abban az előbb említett okok miatt megindulhat a gyógyulási folyamat.

A beteg megmentése érdekében a sebész még az ennél súlyosabb műtéti eljárástól sem riad vissza. A beteg tüdőt magába záró mellüregfél megszükitése oly módon is végezhető, hogy magát a mellüreg falát süllyesztik be. A mellüreget azonban merev dongák módjára bordák veszik körül, a megszükités tehát csak úgy történhetik meg, ha a bordákat megcsonkítják. A sebész indokolt esetben meg is csinálja ezt a nehéz operációt. A háti oldalon az első tíz borda mindegyikéből kivág egy-egy jó-

kora darabot, ilymódon a mellüreg fala egész hosszában besüpped s a megszükült mellüregben a tüdő nyugalmi állapotba kerül.

Olyan esetekben, amikor a tüdő nagyobb részén a betegség még nem harapózott el, de a tüdőcsúcson kifejlődött egy nagy kaverna, a sebész arra törekszik, hogy a tüdőnek ezt a megtámadott részét helyezze nyugalomba. Egyik megpróbált eljárás a következő volt: A beteg tüdőcsúcs felett a harmadik borda hátsó részéből kivágtak egy kis darabot, az így támadó részen át benyúltak a mellüreg felső részébe és annak faláról leválasztották a tüdőcsúcsot. Erre a kaverna összeesett, de viszont fölötté üreg támad, amit ki kellett valamivel tölteni, mert különben a kaverna nem lett volna állandó nyomás alatt s a gyógyulás nem következett volna be. A kaverna fölötti üreget megfelelőképen preparált és alaposan sterilizált parafinnal töltötték ki, mintegy beplombálták.

Ennek az eljárásnak az a hátránya, hogy idegen anyagot visz a test belsejébe, miért is a sebészek újabban arra törekszenek, hogy az ilyen nagyobb elkülönült kavernákat nem plombával, hanem a mellüreg falának a megfelelő helyen való besüllyesztésével nyomják össze. A tüdővész sebészeti gyógyítása terén ez az utóbbi a legújabb próbálkozás, amely most van a kialakulás állapotában.

Igy kapcsolódik a sebész is a tüdővész elleni harcba, amelynek első vonalában eddig főként a belgyógyászok küzdöttek. A tüdővész elleni front kétségkívül nagyon megerősödött a sebészek csapatával, amely ebben a küzdelemben is óvatos mérlegeléssel, nagy körültekintéssel, de biztosan halad előre. Ebben az előrenyomulásban nagy része van a magyar sebészetnek is, amely rövid idő alatt elérte, sőt túl is haladta a tüdősebészet úttörő külföldi mesterinek eredményeit.

MI AZ IDŐÉRZÉK?

— *A hangyák és méhek időérzéke. — Kísérletek a hangyákkal, amelyek pontosan megjelentek az etetésnél. —*

Vannak emberek, akik pontosan meg tudják mondani az időt, anélkül, hogy ránéznének az órára. Vannak, akiknek ébresztőórára nincs szükségük, akkor ébrednek fel, amikor akarnak. — Fejlett időérzékük van — szokták róluk mondani. Maga a tudomány is hajlott arra a véleményre, hogy az időérzék a fejben, az agyvelőben székel s amint a látásnak, hallásnak, beszédnek, anyagcserének, épúgy az időérzéknek is megvan a központja az agyvelő szürke kérgében. Az újabb kutatások azonban azt mutatják, hogy az időérzék a sejtekben székel s a sejtekben végbemenő életfolyamatoknak a függvénye. Grabenberger

osztrák tudós a gráci lélektani intézetben kísérletekkel mutatta ezt ki.

Grabenberger hangyákkal kísérletezett. A hangyáknak kitűnő időérzékük van, épúgy, mint a méheknek. Könnyen meg lehet őket szoktatni, hogy meghatározott, egyenlő időközökben jelentkezzenek etetésre. Grabenberger hangyái háromóránként kaptak enni s ehhez úgy hozzászoktak, hogy minden három órában pontosan ott nyüzsögtek az üvegedény körül, amelyben cukros víz volt számukra. Időérzékük nagyszerű pontossággal működött s nem volt rá hatással semmiféle külső körülmény. Akár állandó sötétségben tartotta őket, akár ál-

landó világosságban, a hangyák minden három órában pontosan jelentkeztek táplálékukért.

A hangyák parányi agya sok csodálatos dolgot visz véghez s így nem volt valószínűtlen az a feltevés, hogy az időérzők a hangyáknál is az agyban székel. Ebben az esetben azonban az agymérgeknek, amelyek az agy működését jelentékenyen zavarják, az időérzőkre is nagy hatással kell lenniök. Erős agymérgek gyorsítani vagy lassítani fogják a belső órát, esetleg teljesen ki is kapcsolhatják az időérzőket. A kloroform és az éter erős agymérgek, megbénítják az agy működését s várható, hogy ezzel együtt az időérzőket is, ha ez valóban az agyban székel. Grabenberger kloroformot, majd később étert adagolt hangyáinak s figyelte a mérgek hatását a hangyák időérzőkére. Ez a hatás azonban nem mutatkozott. A hangyák a mérgezés után is minden három órában pontosan jelentkeztek az etetésre. Erre a tudós kámfort adott a hangyáknak. A kámfornak az a tulajdonsága van, hogy az idegközpont működését meggyorsítja. De a hangyák belső órája a kámfor hatására nem járt gyorsabban, ezután is háromóránként jöttek a cukrosvizért.

Ezekből a kísérletekből kiderült, hogy a hangyák időérzőke nem az agyban van, mert sem a bénító, sem az élénkítő idegmérgek nem voltak rájuk semmi hatással.

A tudós most már más kísérleteket eszelt ki, hogy megfejtse a hangyák időérzőkének titkát. Olyan anyagokat adott be a hangyáknak, amelyek nem az idegrendszerre hatnak, hanem az egész szervezetre, amennyiben lassítják vagy gyorsítják az anyagcserét, egyformán minden sejtben. A kinin például lassítja az anyagcserét, valóssággal elfojtja az élet lángját a sejtekben. Várható volt, hogy a kinin nem lesz hatástalan a hangyák időérzőkére.

Igy is történt. A kininnel etetett hangyák életttempója meglassúdott. Megzavarta időérzőküket is, elkéstek az etetésről, mégpedig órákkal. A pajzsmirigy által kiválasztott hormon viszont gyorsítja az anyagcserét, valamennyi sejtben felszítja az élet lángját. Grabenberger a pajzsmirigy-hormonból is adott parányit a hangyáknak. Most is az történt, amit várni lehetett. A hangyák korábban jelentek meg az etetésnél, mint kellett volna. A sejtekben gyorsabb lett az anyagcsere s ezzel meggyorsult az életttempó, időérzőkük is gyorsabb beállítottságot kapott.

Az életfolyamatok meggyorsítására vagy meglassítására a megfelelő vegyi anyagokhoz hasonló hatása van a melegnek és a hidegnek is. A meleg élesíti az élet tüzeit, a hideg eloltja és ez kifejeződik az időérzők megváltoztatásában is. Mikor a kísérletező tudós a meleghez szokott hangyákat hirtelen hideg helyre tette, a hangyák elkéstek az etetésről. A hideg meglassította időérzőküket. Viszont a hideghez szoktatott hangyák, midőn hirtelen melegbe jutottak, fürgébbek lettek s a kelletténél gyorsabban jelentek meg az etetésnél is.

Mindezek a kísérletek azonban nem fogadhatók el érvényesnek az emberre vonatkozólag. A bécsi lélektani klinikán végrehajtott kísérletek azt mutatják, hogy az emberi agyban kell valamelyes központnak lenni az időérzők számára is, mert bizonyos agybetegségek az időérzőket, az időbecslést nagy mértékben zavarják. Viszont a szervezet összes sejtjeinek életműködését megváltoztató határok az emberi időérzőket is megváltoztatják. Így láz alkalmával a sejtek anyagcsereje gyors, az időérzők is meggyorsul. A lázas embernél a nap nem akar véget érni, nem azért, mert unalmas az ágyban feküdni, hanem mert időérzőke gyorsabban méri az időt, mint máskor.

HASZNOS TUDNIVALÓK

A MAGYAR LAKOSSÁG 55·8 százaléka őstermelő, 19·1 százaléka iparos és ipari munkás, 5·1 százaléka kereskedő.

+

AZ ABALIGETI (baranyavármegyei) Jakabhegyben lévő cseppkőbarlang az időjárás változását előre jelzi, mert zivatar előtt morgás hallható benne. A barlang másik érdekessége az, hogy patakjának vize télen meleg, nyáron hideg.

+

A VILÁG ALUMINIUM-TERMELÉSE AZ 1933. évben 135.600 tonnára rügött és az előző évi termeléssel szemben mintegy 18 ezer tonnával csökkent. Az alumínium-termelés terén a vezetőhelyet az Egyesült Államok foglalják el 48.600 tonna évi termeléssel, utána Kanada következik 16.150 tonnával, majd Franciaország, Norvégia és Németország, amelyek évi termelése 14 ezer tonnával körülbelül egyenlő.

+

AZ ELSŐ MAGYAR SZÍNHÁZI ÚJSÁGOT Egressy Gábor, a nagy színművész alapította 1860-ban »Magyar Színházi Lap« címen s abban irodalmi olvasmányok s hazafias versek, balladák, regények, komoly elbeszélések voltak.

+

ÁBRAHÁM (amely név az Abrámból — magas atyát jelent) szülőházának romjait még maig is mutatgatják a chaldaeai Opran községben. Tudvalevőleg 175 éves korában halt meg és egy Hebron melletti barlangban temették el.

+

AZ ORR MELLÉKÜREGEINEK rendeltetéséről háromféle vélemény uralkodott az orvostudományban. Elsősorban azt tartották, hogy legfőbb céljuk a koponya súlyának csökkentése, aminek azonban ellentmond az a körülmény, hogy korai gyermekkorban, amikor pedig a koponya súlya a test súlyához mérten a legnagyobb, a melléküregeknek

még nyomuk sincsen. Nem látszik valószínűnek az a föltevés sem, hogy a szaglójáratok szellőztetésére valók, s így legnagyobb a valószínűsége annak a harmadik föltevésnek, hogy a bennük fölmelegedett és megpárolódott levegő az orron keresztül a tüdőbe áramló levegő hőmérsékletét és páratartalmát növeli.

+

A BORECETET hűsítő hatása miatt lázas betegek lemosására, nyíhén bőrizgató voltaért pedig reumás bajoknál bedörzsölésekre szokták használni. A nép bőrelődsiek ellen is alkalmazza.

+

AUSZTRÁLIA NÉPESSÉGE az 1933. évi népszámlálás adatai szerint 6,630.600 lelket számlál s népsűrűsége minden más világrésznel csekélyebb, mert területének minden négyzetkilométerére nem egészen 1 lakos jut (pontosan : 4 négyzetkilométerre 3 lakos). A lakosságnak csaknem fele (3,197.000 lélek) a nagyobb városokban él, ami megoszlása szempontjából nem mondható túlságosan kedvezőnek.

+

HA AZ EPE a bélbe bele nem jut, felszívódik a vérbe. Ez az állapot az epevérűség (kolémia), amelynek főtünete a sárgaság.

+

A NEON-FÉNYT eddig leginkább reklámvilágítás céljára alkalmazták, az újabb tapasztalatok szerint azonban üvegházak világítására jóval alkalmasabb a közönséges izzólámpánál. Az utóbbinak fényében ugyanis a növények rendellenesen hosszúra nyúlnak, míg neonfényben növekedésük teljesen egyenletes.

+ +

A SZERKESZTÉSÉRT FELELŐS:

SZILÁGYI SÁNDOR

*

KIADJA AZ ORSZÁGOS KÖZMŰVELŐDÉSI SZÖVETSÉG
(ORSZÁGOS KÖZMŰVELŐDÉSI TANÁCS)

A kiadásért felelős: Hollósi Ödön

BUDAPEST, VIII., STÁHLY-UTCA 1.

TELEFON: 45-2-56.

CSEKKSZÁMLA: 11.827.